

Butlletí de l'Agenda 21 de la UAB

Número 14. Novembre 2011

SUMARI

- Els hàbits de mobilitat de la comunitat universitària
- Fotonotícies breus
- Mesura de la sostenibilitat de la UAB: l'indicador
- Miscel·lània ambiental
- Ens fem ressò de...
Pla de millora de la qualitat de l'aire 2011-2015
- El personatge
- L'agenda

Redacció:
Oficina de Medi Ambient UAB
Adreça electrònica: medi.ambient@uab.cat
webs: www.uab.cat/mediambient; www.uab.cat/agenda21

Nota: Aquest butlletí ha estat elaborat emprant la tipografia Ecofont, que estalvia un 20 % de tinta en la impressió (Més informació a: <http://www.ecofont.eu>)

Els hàbits de mobilitat de la comunitat universitària

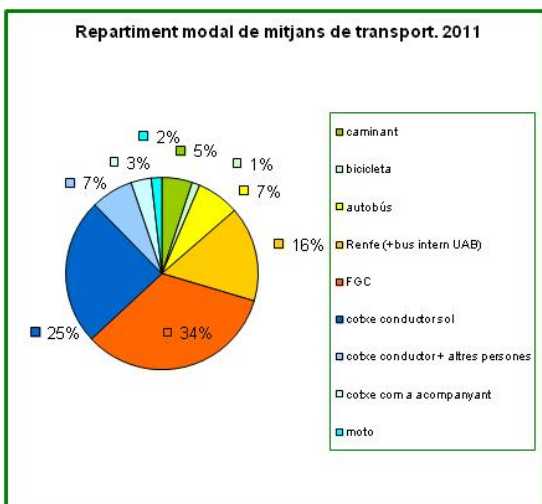
La Unitat de Gestió de la Mobilitat elabora periòdicament estudis basats en enquestes, anomenats *Hàbits de mobilitat de la comunitat universitària de la UAB*, que descriuen les característiques de la mobilitat de la comunitat universitària. Aquests estudis es duen a terme amb una freqüència biennal.

L'objectiu principal d'aquests estudis, iniciats l'any 2001, és obtenir informació sobre la mobilitat de la comunitat universitària: des d'on arriben els usuaris, quines en són les característiques, percepcions i necessitats, amb quins mitjans de transport arriben a la universitat, quins bitllets fan servir, quan triguen, com valoren l'oferta, etc.

D'ençà de l'any 2009 s'ha canviat la metodologia del treball de camp presencial per una metodologia telemàtica (*on-line*). Aquest canvi de metodologia ha permès estalviar recursos i temps.

Enquesta *Hàbits de mobilitat de 2011*

El darrer estudi, de 2011, l'ha elaborat el Grup d'Estudis de Mobilitat, Transport i Territori (GEMOTT) per encàrrec de la Unitat de Gestió de la Mobilitat. Amb una participació de 5.069 persones, l'enquesta indica que un 56,7 % de la comunitat universitària accedeix al campus en transport públic, mentre que el 36,9 % utilitza vehicles privats motoritzats i un 6,4 % utilitza mitjans de transport no motoritzats.

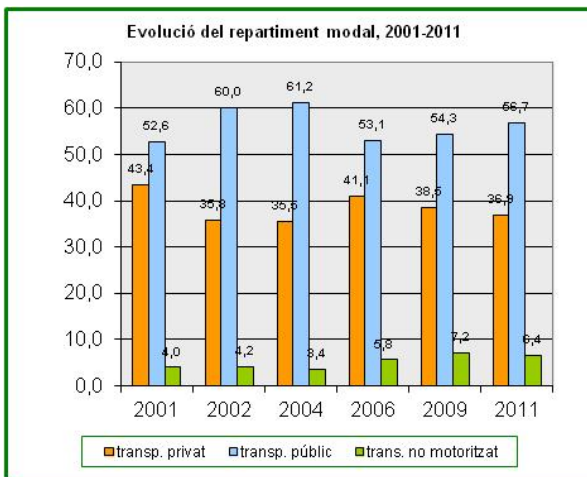
Barcelona continua sent el principal municipi generador de desplaçaments cap al campus (26 % l'any 2011). Sabadell i Cerdanyola del Vallès, amb un

10 % i un 9 % respectivament, són també municipis importants de generació de desplaçaments cap al campus. L'ús del transport privat retrocedeix en benefici del transport públic entre la comunitat universitària resident a Barcelona, Sabadell i Terrassa. En els casos de Cerdanyola del Vallès i Sant Cugat del Vallès, el transport privat cedeix terreny al transport no motoritzat.

El temps mitjà de desplaçament per arribar a la UAB és de 47,2 minuts. El transport públic és el mitjà on s'inverteix més temps (58 minuts de mitjana), mentre que en els mitjans no motoritzats s'inverteixen uns 23 minuts de mitjana.

Entre els motius principals d'elecció del mitjà de transport per arribar al campus, destaca la proximitat al lloc de residència pel que fa a l'elecció de transport públic o mitjans no motoritzats, mentre que pel que fa a l'elecció de transport privat destaquen la rapidesa i la poca oferta de transport públic des del lloc de residència o origen.

Tendències generals de mobilitat de la comunitat universitària (2001-2011)

De l'anàlisi de les enquestes de mobilitat en el període comprès entre 2001 i 2011, s'observa que el transport públic és el principal mitjà de transport per accedir a la UAB (mitjana de 56 %), seguit del transport privat (mitjana de 39 %) i dels mitjans no motoritzats (mitjana de 5 %).

Per a més informació, podeu consultar el web de mobilitat de la UAB: www.uab.cat/accessibilitat-transport/

Fotonotícies breus

S'han iniciat dues exposicions itinerants sobre la xarxa de camins del campus de Bellaterra

Des de mitjans de setembre i fins a finals d'octubre, la Biblioteca de Ciència i Tecnologia ha acollit una exposició sobre la xarxa de camins del campus de Bellaterra. A partir de finals de novembre aquesta exposició es podrà veure a la Biblioteca de Ciències Socials. D'altra banda, s'han instal·lat plafons sobre la xarxa al Rectorat durant el mes d'octubre. Actualment són a l'Escola de Postgrau i posteriorment es traslladaran al vestíbul de la Facultat de Veterinària.

Migdies al Campus, una iniciativa per a descobrir el campus i el seu entorn més proper

Migdies al Campus aprofita el disseny recent de la xarxa de camins per a proposar sortides d'uns 3 a 4 km per diferents indrets poc coneguts del campus aprofitant l'hora de menys activitat laboral i acadèmica universitària (de 14 h a 15 h). La primera sortida es va fer el dimecres 9 de novembre i es va visitar la Font de la Bonaigua, que es troba a Bellaterra.

Està previst organitzar sortides un cop al mes, les quals s'anunciaran al web de l'OMA. Qui desitgi ser inclòs a la llista de distribució per rebre per endavant la convocatòria i la descripció de l'itinerari de cada sortida, només ho ha de comunicar a: medi.ambient@uab.cat.

Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura 2011

Del 7 al 11 de novembre de 2011 es va celebrar, com cada any, la Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura a la UAB, amb l'objectiu que la comunitat universitària prengui consciència dels avantatges econòmics, ambientals i socials del transport col·lectiu, de la bicicleta o de caminar.

Amb el lema "Per un campus més sostenible. Hi sortirem guanyant!", durant la setmana es van organitzar diferents activitats, com ara la Cursa de Transports de la UAB, el Concurs de Fotografia sobre Mobilitat Sostenible o el Dia de la Bicicleta.

Mesura de la sostenibilitat de la UAB: l'indicador

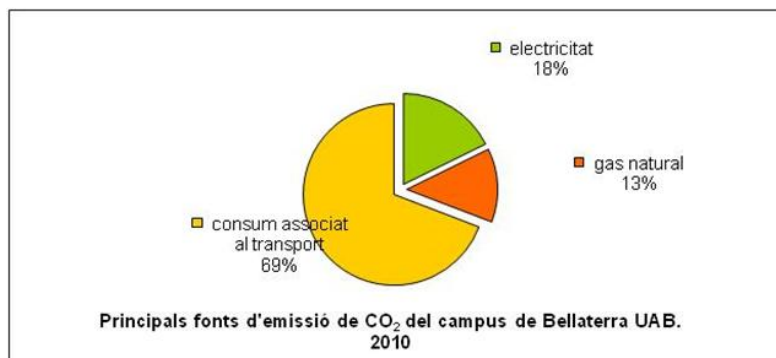
El Pla d'acció per a la sostenibilitat de la UAB de l'Agenda 21 disposa d'un pla de seguiment format per 23 indicadors, que permeten controlar el compliment del Pla d'acció i l'estat ambiental de la UAB.

Indicador de seguiment 8. EMISSIÓ DE GASOS QUE CONTRIBUEIXEN A L'EFFECTE HIVERNACLE

Descripció	Estimació del volum d'emissions dels principals contaminants atmosfèrics que contribueixen a l'efecte hivernacle (CO ₂ , NO _x , CH ₄)		
Unitats	Emissió de Tn de CO ₂ /any (total i per tipus i sectors d'energia) ¹		
Tendència desitjada	↓ d'emissions de CO ₂		
Programa de referència	3.1 Millorar l'eficiència energètica i potenciar l'estalvi energètic		
Freqüència de mesura	Anual	Any d'inici del càlcul	2006
Abast	UAB (el transport únicament al campus de Bellaterra)	Font de les dades	Àrea de Serveis Logístics i Administració (Direcció d'Arquitectura i de Logística)

Emissions totals de CO₂ al campus de Bellaterra de la UAB l'any 2010: 42.529 tones de CO₂.

El balanç d'emissions avalua les emissions associades al consum dels edificis i també les que es deriven dels mitjans de transport per accedir a la Universitat. L'any 2010 les emissions del consum de gas i electricitat a la UAB van ascendir a 13.101 tones de CO₂ (31 % de les emissions), mentre que les emissions del transport van ser de 29.428 tones de CO₂ (69 % del total de les emissions).

Pel que fa a les emissions associades al transport, cal destacar:

- Transport privat: 18.475 tones de CO₂ (63 %)
(cotxe amb un sol conductor: 14.197 tones de CO₂, 50,28 %)
- Transport col·lectiu: 10.953 tones de CO₂ (37 %)

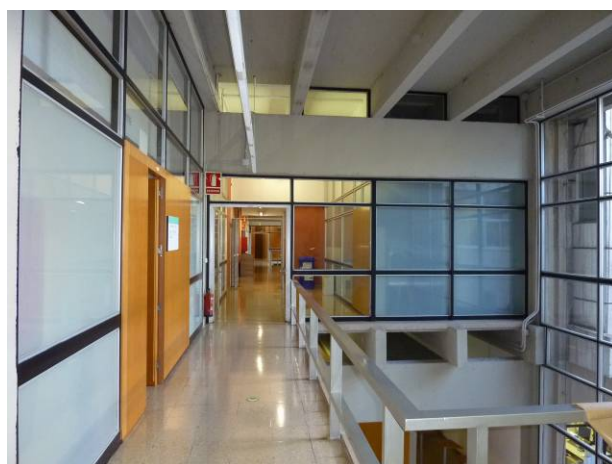
Font de les dades de mobilitat: *Enquesta d'hàbits de mobilitat de 2009.*

¹ Factors de conversió de l'any 2010 (font: Oficina Catalana de Canvi Climàtic)

- Electricitat (kWh): 1 kWh = 0,181 kg CO₂ equivalent
- Gas natural (Nm³): 1 m³ = 2,15 kg CO₂ equivalent

Miscel·lània ambiental

Saps com es controla l'encesa i l'apagada de l'enllumenat dels passadissos dels edificis de la UAB?

Trobaràs la resposta a la pàgina següent...

Sistemes de control de l'encesa i l'apagada de l'enllumenat de passadissos

Legislació vigent per a noves construccions

Els requisits mínims d'eficiència energètica de les instal·lacions d'il·luminació interior dels edificis que fixa la secció HE-3 del Codi Tècnic de l'Edificació (2007) són:

Cada zona ha de disposar de com a mínim un sistema d'encesa i apagada manual, quan no disposi d'un altre sistema de control. No s'accepten els sistemes d'encesa i apagada en quadres elèctrics com a únic sistema de control. Les zones d'ús esporàdic han de disposar d'un control d'encesa i apagada de detecció de presència o d'un sistema de temporització.

➤ Passadissos de noves construccions o remodelacions integrals

Com a norma general, l'enllumenat dels passadissos el controla un sistema de gestió que encén i atura els llums en funció d'un horari establert. A més a més, s'instal·len polsadors a l'entrada i sortida dels passadissos perquè els usuaris puguin fer una gestió de l'enllumenat (per tancar els llums dins de l'horari establert i encendre'ls fora de l'horari). D'altra banda, fora de l'horari establert es fan escombrades per apagar els llums en el cas que s'hagin activat manualment.

➤ Passadissos de construccions actuals

En aquests espais s'empren estratègies diverses:

- En general, quan es fa una petita reforma, es fa la preinstal·lació de l'enllumenat dels passadissos actuals per tal de poder integrar-los en un futur dins del sistema de gestió descrit anteriorment.
- Puntualment, en els passadissos on hi hagi zones on entri llum natural i zones més fosques, s'intenta diferenciar entre aquestes zones. Així, es facilita la tasca manual d'encesa i apagada de l'enllumenat.
- L'any passat es va dur a terme una prova pilot d'instal·lació de detectors crepusculars en un passadís (passadís B5-B7 senar). El detector crepuscular gestiona l'aturada i l'encesa de l'enllumenat en funció de la il·luminació exterior rebuda i de la presència de persones. Aquesta actuació presenta avantatges durant el dia (consum elèctric menor) però pot originar problemes de seguretat durant la nit.

Ens fem ressò de...

LES MESURES SOBRE EL TRANSPORT EN EL PLA DE MILLORA DE LA QUALITAT DE L'AIRE 2011-2015 DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA

Els nivells de contaminació atmosfèrica a la regió metropolitana de Barcelona, així com a ciutats com ara Madrid, Granada, Sevilla, València o Oviedo, superen els nivells exigits per la Unió Europea, especialment de partícules inferiors a 10 micres (PM10) i diòxid de nitrogen (NO₂). Aquests contaminants tenen el seu origen principal en els motors de combustió, o sigui, en la mobilitat de les persones i mercaderies.

La Unió Europea va posar com a data límit l'any 2015 per tal que el Govern de l'Estat espanyol adopti les mesures necessàries per a corregir aquesta situació. Les diverses administracions estan treballant en la redacció de plans de millora de la qualitat de l'aire que proposin les accions que cal dur a terme per a reduir la contaminació atmosfèrica. La mobilitat és un dels àmbits principals en què es pretén actuar perquè és també una de les principals fonts de contaminació.

El Pla de millora de la qualitat de l'aire 2011-2015 a la regió metropolitana de Barcelona incorpora mesures diverses encaminades a incentivar la renovació dels vehicles més contaminants

El passat 22 de setembre el conseller de Territori i Sostenibilitat, Lluís Recoder, va presentar el Pla de millora de la qualitat de l'aire 2011-2015.

Entre les accions per a fomentar la compra de vehicles poc contaminants, es poden citar les mesures per a impulsar la moto elèctrica, com ara l'aparcament gratuït per a motocicletes elèctriques als aparcaments municipals de Barcelona, o bé un descompte del 20 % a quatre peatges de la regió metropolitana per als cotxes menys contaminants. En aquest sentit, es preveu implantar aquesta mesura als túnels de Vallvidrera a partir de l'1 de gener de 2012.

D'altra banda, el Pla també aposta per incrementar l'ocupació dels vehicles, amb mesures que bonifiquin tant el temps de

desplaçament com el cost del viatge. Així, el Pla proposa una reducció del peatge per a vehicles amb tres o més ocupants, la creació de carrils bus VAO (vehicles d'alta ocupació) a les entrades de Barcelona, la creació de sistemes per compartir cotxe o aparcaments preferents.

El Pla inclou mesures per a l'Estat, la Generalitat i els ens locals.

El Plan Nacional de Mejora de la Calidad del Aire preveu la creació de zones urbanes de protecció atmosfèrica on s'hi estableixin criteris d'accés i regulació de la circulació en funció del grau de contaminació de cada vehicle

Aquest pla, aprovat a principis de novembre, ha de ser el marc general dels plans de les diferents comunitats autònomes.

L'objectiu final d'aquest pla és disposar de centres urbans saludables a través de la peatonalització i fomentar les alternatives de mobilitat i l'ús racional del vehicle privat.

Una de les principals mesures del Pla i que té més incidència en les administracions locals és la creació de zones urbanes d'atmosfera protegida (ZUAP). Aquestes zones, obligatòries pes als municipis de més de 100.000 habitants, permetran definir espais on la circulació amb vehicles motoritzats només estarà permesa als vehicles menys contaminants. L'etiquetatge dels vehicles en funció del nivell d'emissions o mesures fiscals adreçades a fomentar els cotxes més nets són altres accions incloses en el pla d'àmbit estatal.

El Pla estatal, igual que el Pla de la regió metropolitana de Barcelona, també inclou mesures adreçades a altres sectors que també contribueixen de manera important a la contaminació atmosfèrica: indústria, sector domèstic i serveis, port i aeroport,...

L'any 2013, en funció dels resultats assolits, es procedirà a revisar els objectius del Pla i a actualitzar-ne les mesures.

El personatge

Rafael Requena Valiente

Llicenciat en Geografia per la UAB. Postgrau de Planificació i Gestió de la Mobilitat.

Va començar a treballar a la UAB l'any 2005 com a gestor de la mobilitat de la Universitat.

Imatge gràfica de la Setmana de Mobilitat a la UAB.

1. Quines competències té la Unitat de Gestió de la Mobilitat?

La Unitat de Gestió de la Mobilitat es va crear formalment l'any 2007, seguint els criteris establerts per la Llei 9/2003, de 13 de juny, de la mobilitat a Catalunya.

El seu objectiu és desenvolupar les tasques necessàries per a maximitzar l'accessibilitat als campus de la UAB segons paràmetres d'eficiència, sostenibilitat, seguretat i equitat. Aquestes tasques se centren en la relació constant amb les administracions competents, la producció de la informació necessària, tant de l'oferta disponible com de la demanda, la diagnosi del sistema, la generació de propostes de millora i la comunicació constant.

2. Quines són les prioritats en l'àmbit de mobilitat per als propers anys?

La Llei 9/2003 desplega un conjunt d'instruments de planificació de la mobilitat aplicables a diferents escales geogràfiques. En l'àmbit local s'inclou l'elaboració dels plans de mobilitat urbana o els plans dels grans centres generadors de mobilitat. En aquest context es desenvolupa el **Pla de mobilitat** del campus de Bellaterra de la UAB, document de referència per a la gestió i planificació de la mobilitat a la UAB.

El Pla de mobilitat de la UAB el van aprovar el novembre de 2008 la Generalitat de Catalunya, l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM) i la UAB. El Pla té un cost estimat de vint-i-dos milions d'euros i un període de vigència de sis anys (2008-2014).

L'any 2009 es va començar a aplicar el Pla de mobilitat de la UAB. La voluntat per als propers anys és continuar amb la implementació de les actuacions incloses en el Pla.

Entre les futures actuacions que cal implementar destaquen les destinades a la millora de l'accessibilitat per a tothom, la millora de la informació sobre transport i mobilitat i el foment d'un ús racional del vehicle privat.

—Accessibilitat per a tothom

Es preveu continuar l'actuació per a la millora de l'entorn universitari, per tal que sigui apte per al màxim nombre de persones en condicions de confort, seguretat i igualtat. Continuarem amb l'adaptació de l'espai públic en general (passos de vianants, parades dels autobusos, rampes, baranes, etc.).

—Millora de l'accessibilitat a peu i en bicicleta

Com a part de l'estratègia integral de promoció de la bicicleta, es continuarà treballant en la dotació d'aparcament per a bicicletes a cadascun dels centres de la UAB, així com en l'adaptació d'itineraris per a ciclistes i vianants (voreres, espais compartits i carrils bici).

—Informació sobre transport i mobilitat

En aquest àmbit es preveu continuar millorant la informació disponible en matèria de transport i mobilitat: completar la informació de les parades dels autobusos per a facilitar l'ús d'aquest mitjà al col·lectiu d'usuaris; executar la segona fase de la

implantació del web de mobilitat que preveu altres utilitats i recursos; continuar amb la celebració anual de la Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura com a iniciativa de conscienciació sobre els avantatges econòmics, socials i ambientals dels desplaçaments en transport públic col·lectiu i no motoritzats (bicicleta i caminar), i la reedició anual de la *Guia de transport sostenible* i la seva distribució a les facultats i centres del campus.

—Regulació de l'ús del vehicle privat al campus

Amb l'objectiu fonamental de garantir els drets de totes les persones usuàries es continuarà amb la lluita contra la indisciplina, amb la participació de la grua o amb la reordenació urbanística pertinent.

D'altra banda, la Taula de la Mobilitat (l'òrgan de participació dels diferents agents implicats en la definició de línies estratègiques i en el desenvolupament i seguiment de la política de mobilitat), està duent a terme un debat sobre la política d'aparcament de la UAB. El procés es preveu que acabi l'abril de 2012. Actualment ha finalitzat la fase de diagnòstic, on destaca l'estudi de percepció i la presentació dels resultats de l'enquesta d'*Hàbits de mobilitat* de 2011. En els propers mesos, es debatran diversos escenaris i propostes.

L'agenda

Dies mundials destacats

6 de novembre: Dia Internacional per la Prevenció de l'Explotació del Medi Ambient, la guerra i en els conflictes armats.

11 de desembre: Dia Internacional de la Muntanya.

29 de desembre: Dia Internacional de la Biodiversitat.

Agenda d'activitats

➤ **Setmana Europea de prevenció de residus**

Al llarg de tota una setmana es duran a terme més de 5.000 activitats (cursos, tallers, mercats, campanyes, dia sense paper, concursos...).

Organització: Agència de Residus de Catalunya. Àmbit: més de 30 regions d'Europa.

Del 19 al 27 de novembre. Més informació a: [web de l'ARC](#)

➤ **Jornada Universitats en Transició: Transformacions en Sostenibilitat**

Organització: Global University Network for Innovation (GUNI).

24 de novembre, de 9:30 a 18:00 hores.

Més informació a: [web de Càtedra UNESCO \(UPC\)](#)

➤ **Curs de cuina ecològica**

19-20-21 de desembre, de 17:00 a 20:00 hores. Preu: 70 €.

Lloc: Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera (edifici Blanc, campus UAB).

Contacte: medi.ambient@uab.cat

➤ **Activitats de la Fàbrica del Sol per a la tardor 2011**

Durant aquest trimestre de tardor s'organitzen tot un conjunt d'activitats sobre la necessitat de consumir de manera més respons, així com prevenir i gestionar millor els nostres residus.

Organització: Fàbrica del Sol (Ajuntament de Barcelona).

Més informació a: <http://www.mcrit.com/crbs/>